

Laaja hyvinvointikertomus 2013–2016
Hyvinvointisuunnitelma 2017–2021
Ehdotus

Tornion kaupunki
Kaupunginvaltuusto xx.xx.2018

SISÄLTÖ

[1. Johdanto](#)

1

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS KAUDELLA 2013–2016

[1. Toimintaympäristö](#)

2

[2. Väestön hyvinvoinnin tila Tornion kaupungissa](#)

2

[2.1 Koko väestö](#)

2

[2.2 Työkäiset](#)

3

[2.3 Lapset ja lapsiperheet](#)

3

[2.4 Nuoret](#)

3

[2.5 Ikäihmiset](#)

4

[3. Hyvinvointitiedon ja tehtyjen toimenpiteiden arviointi](#)

5

[3.1 Talous ja elinvoima](#)

5

[3.2 Lapset, nuoret ja lapsiperheet](#)

5

[3.3 Työkäiset](#)

6

[3.4 Ikäihmiset](#)

6

[3.5 Yhteenveto vahvuuksista hyvinvoinnin edistämiseksi ja palvelujärjestelmissä](#)

7

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA KAUELLE 2017–2021

[4. Tornion kaupunkistrategia 2017-2021](#)

8

[4.1 Keskeiset strategiset painopisteet hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseksi](#)

8

[4.1.1 Toimivat ja uudistuvat palvelut](#)

4.1.2 Onnellinen ja osallistuva Torniolainen

8

5. Hyvinvoinnin keskeiset painopisteet ja kehittämiskohteet

9

5.1 Turvallinen ja viihtyisä asuin- ja elinympäristö

9

5.2 Kuntalaisten osallisuus terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä vahvistuu

9

5.3 Sairauksien ja tapaturmien ennaltaehkäisy

9

5.4 Liikunnallisen elämäntavan vahvistuminen perheiden arjessa ja liikkumisedellytysten tukeminen

9

1. Johdanto

Kuntalain (410/2015) perusteella hyvinvoinnin edistäminen on kunnan perustehtävä. Kuntalain ensimmäisen pykälän mukaan kunta pyrkii edistämään asukkaiden hyvinvointia ja kestävästä kehitystä alueellaan. Terveystieteiden laki velvoittaa kunnat seuraamaan asukkaidensa terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä. Terveystieteiden laki velvoittaa myös kuntia raportoimaan valtuustolle vuosittain ja valtuustokausittain kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä.

Hyvinvointikertomus on tärkeä osa kunnan normaalia vuosittaista strategia-, ohjelma-, talousarvio-, toiminta- ja käyttösuunnitelmatyötä. Se liittyy myös tilinpäätöksiin ja arviointiin. Hyvinvointi-indikaattoreista saatava tieto liitetään muuhun toimintaympäristötietoon ja indikaattoreihin sekä hyödynnetään talousarvion suunnitteluohjeiden ja itse talousarvion laadinnassa.

Hyvinvointikertomustiedon kerääminen, hyvinvoinnin edistämisen painopisteiden asettaminen sekä tavoitteiden ja toimenpiteiden seuranta on kytketty normaaliin toiminnan ja talouden sekä tiedolla johtamisen prosesseihin ja aikatauluihin. Hyvinvointikertomusta ja hyvinvointijohtamista ei nähdä erillisenä, omana prosessina vaan vuosikellon mukaisena sekä valtuustokauden toimintaan suoraan kytkeytyvänä.

Tämän hyvinvointikertomuksen valmistelussa on käytetty sähköinen hyvinvointikertomus -työkalua, siihen automaattisesti päivittyviä hyvinvoinnin indikaattoritietoja sekä kouluterveyskyselyyn pohjautuvia mittareita. Lisäksi on käytetty kuntakyselyä saatua sekä Arttu2 – tutkimusohjelmassa kerättyä tietoa. Kaupungin johtoryhmä nimesi hyvinvointikertomuksen valmisteluun työryhmän, joka on pyytänyt indikaattoritietojen perusteella lausuntoja kaupungin eri työryhmiltä. Työryhmien näkemykset hyvinvointitilanteesta ja kehittämiskohteista lisättiin kertomukseen. Toiminnassa kertynyttä tietoa saatiin niukasti.

Hyvinvointikertomus koostuu kahdesta osasta: hyvinvointikertomuksesta 2013 – 2016, jossa tarkastellaan kunnan asukkaiden hyvinvointia, sen kehitystä ja tehtyjä toimenpiteitä sekä vuosille 2018 – 2021 laaditusta hyvinvointisuunnitelmasta, joka sisältää hyvinvointia koskevat painopisteet ja linjaukset. Keskeiset painopisteet ja kehittämiskohteet nousevat kuntastrategiasta ja hyvinvointikertomuksesta sekä valtakunnallisista turvallisuussuosituksista. Painopisteiksi on lisäksi nostettu yhteisesti seurattavaksi sovittuja asioita, jotka on Torniossa koettu erityisen tärkeiksi. Indikaattoritietoa on saatu mm. sähköisestä hyvinvointikertomuksesta ja järjestötreffeilä, joka järjestettiin 8.10.2018. Hyvinvointisuunnitelman 2017–2021 painopisteet ja kehittämiskohteet on avattu TA-tavoitteiksi, TA-toimenpiteiksi erillisellä liitetaulukolla (liite 1), jonka pohjalta laaditaan vuosittainen hyvinvointikertomus. Hyvinvointikertomuksen pohjalta päivitetään ja täsmennetään liitteelle vuosittaisia tavoitteita ja toimenpiteitä.

OSA I Väestön hyvinvoinnin kehitys kaudella 2013–2016

1. Toimintaympäristö

Valtuustokauden alkutilanteessa Tornio oli vuoden 2012 lopun tietojen mukaan Lapin toiseksi suurin kaupunki 22 489 asukkaallaan. Valtuustokauden aikana kehitys oli hieman laskeva. Huoltosuhteen kehitys noudatti valtuustokaudella Torniossa yleistä valtakunnallista ja vertailukuntien heikentyvää kehitystä.

Tornion merkittävimmät väestölliset haasteet liittyivät valtuustokauden alussa väestön ikääntymiseen ja negatiiviseen muuttotaseeseen. Väestön ikääntymisestä ja lapsiperheiden määrän vähentymiskehityksestä huolimatta lapsiperheiden osuus väestöstä on Torniossa vertailukuntiin nähden suurin.

Koulutuksen ja osaamisen alueella kaupungissa oleva ammatillinen koulutustarjonta heikentyi ja aloituspaikkamäärät vähentyivät valtuustokaudella 2013-2016. Sekä keski- että korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus 15 vuotta täyttäneistä torniolaisista nousi; väestön koulutustaso kehittyi valtuustokaudella suotuisasti, ollen vertailukuntia hieman parempi mutta edelleen koko maan tilannetta heikompi.

Työllisyysaste kehittyi Torniossa myönteisesti. Erityisenä ongelmana Torniossa oli pitkään jatkunut nuorisotyöttömyys, jonka voi arvioida heijastuneen mm. nuorten pahoinvointia kuvaaviin indikaattoritietoihin. Nuorten yhteiskuntatakuun toteutuminen koettiin haasteelliseksi. Valtuustokauden lopulla, vuoden 2016 aikana, työttömyysaste aleni, ollen syyskuussa 13,7% kun se vuosina 2013 - 2015 on vaihdellut välillä 16,5 - 17,7%. Pitkittyneen työttömyyden aiheuttamat Kelamaksut, nk. sakkomaksut kuitenkin nousivat valtuustokauden aikana, esimerkiksi vuoden 2014 1 049 285 eurosta vuoden 2016 1 618 650 euroon. Nousun taustalla olivat pääasiassa kuntien työmarkkinatuen maksusuuksia koskevat muutokset vuoden 2015 alusta alkaen.

2. Väestön hyvinvoinnin tila Tornion kaupungissa

2.1 Koko väestö

Suomen kuntaliitto kerää kuntapalvelujen käyttäjätietoa kuntapalvelukyselyillä.

Tornion vuoden 2015 kuntalaiskyselyn mukaan kunnan asukkaat olivat samankokoisiin verrokkikuntiin verrattuna tyytyväisempiä

- mielenterveyspalveluihin,
- äitiys- ja lastenneuvola- sekä kouluterveyspalveluihin,
- ammatilliseen ja lukiokoulutukseen,
- kulttuuri ja nuorisopalveluihin sekä kaavoitukseen,
- tonttitarjontaan ja rakennusvalvonnan palveluihin.

Heikoimmin hoidettuina pidettiin

- lääkärin, sairaanhoitaja/terveydenhoitajan, hammashoidon vastaanottopalveluja
- koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan,
- joukkoliikenteen, jätehuollon ja kierrätystoiminnan palveluja sekä teiden ja katujen hoitoa.

Palvelujen saatavuudessa ja saavutettavuudessa kuntalaiset arvioivat eniten korjattavaa olevan

- joukkoliikennepalveluissa sekä
- terveyskeskuksen lääkäri- sekä hammashuollon palveluissa ja sairaalahoidossa.

Verrokkikuntia tyytyväisempiä oltiin selkeimmin rakennusvalvonnan, mielenterveyspalveluiden sekä ammatillisen ja lukiokoulutuksen saatavuuteen ja saavutettavuuteen.

Torniolaisten terveydentila on keskimäärin hyvä verrattuna muihin Lapin maakunnan asukkaisiin. Vaikka moni torniolainen voi hyvin, osalle kasaantuu terveyteen ja elinoloihin liittyviä ongelmia. Haasteena onkin väestön terveyserojen kasvaminen väestö- ja ikäryhmien kesken.

2.2 Työikäiset

Työikäisten hyvinvoinnista on hyvin vähän kuntakohtaista tietoa saatavissa, joskin tilanne kohentunee jatkossa, kun alueellisesta terveys- ja hyvinvointitutkimuksesta (ATH) voidaan saada lisätietoa aikuisväestön hyvinvoinnista. Työttömien osuus työikäisestä väestöstä oli valtuustokauden alkaessa nousussa, ollen vuonna 2012 12% väestöstä ja valtuustokauden aikana osuus jatkoi nousuaan ja oli 2015 jo 16,2 %. Koko maassa osuus oli 2015 13,4% ja Lapissa 16,7%. Työkyvyttömyyseläkettä saavien osuus työikäisistä on Torniossa ollut laskusuunnassa ja alhaisempi kuin vertailukunnissa.

2.3 Lapset ja lapsiperheet

Valtuustokautta 2013 – 2016 edeltävän, vuoden 2010 kouluterveyskyselyn tulosten perusteella torniolaiset lapset ja nuoret näyttivät voivan huonommin suhteessa vertailukuntiin. Vuoden 2013 tiedoissa tilanne oli kuitenkin monelta osin parantunut. Koulukiusaamisen yleisyys on useissa kouluterveyskyselyissä ollut huolestuttavaa, samoin torniolaisten 8. ja 9. luokkalaisten nuorten kokemukset vanhemmuuden puutteesta. Humalajuominen ja tupakointi olivat tässä ikäryhmässä vähentyneet. Kouluruokailuun osallistuminen oli parantunut, mutta ylipainoisten 8.-9.-luokkalaisten osuus oli valtuustokauden vaihtuessa 2017 kääntynyt selkeään nousuun.

Lapsiperheiden kotipalveluja torniolaiset lapsiperheet saivat vuonna 2014 toiseksi vähiten vertailukuntiin nähden ja kehitys oli edellisvuodesta laskeva. Lastensuojelussa laitossijoitukset vähentyivät (Taulukko 1) ja perhesijoitukset lisääntyivät. Sijoitusten osalta tämä on toivottu suunta.

Taulukko 1.

2.4 Nuoret

Nuoret ja nuoret aikuiset voivat paremmin kuin lapset ja yläasteikäiset nuoret. Mielenterveyden ja käyttäytymisen vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavia nuoria oli Torniossa vähemmän kuin vertailu-

kunnissa. Kuitenkin mielenterveyden alueella keskivaikea tai vaikea masentuneisuus oli torniolaisilla nuorilla huomattavasti yleisempää kuin vertailukunnissa ja se oli vuosien aikana lisääntynyt.

Toinen huolta aiheuttava ilmiö nuorten ikäluokassa oli rikollisuuden lisääntyminen. Paitsi rikoksista syyllisiksi epäiltyjen 15 – 17 –vuotiaiden (Taulukko 2.), myös alioikeuksissa tuomittujen 15 vuotta täyttäneiden ja rikoksista syyllisiksi epäiltyjen 18 - 20-vuotiaiden määrä on valtuustokaudella ollut noussussa.

Unknown Format

Taulukko 2.

2.5 Ikäihmiset

Valtuustokauden 2013 – 2016 alussa kotona asuvien yli 75 -vuotiaiden osuus vastaavanikäisestä väestöstä oli Torniossa aiempaan verrattuna kasvanut ja kasvu jatkui vuoteen 2015, jolloin kotona asuvien osuus oli 93,4 %. mikä on verrokkikuntia ja koko maan osuutta korkeampi. 2016 osuus oli 90,4 %. Torniossa kotiin annettavien palvelujen kattavuus oli verrokkikuntia suurempi.

Koti- ja vapaa-ajan tapaturmiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavanikäistä olivat voimakkaassa nousussa valtuustokauden lopussa, samoin kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot (Taulukko 3).

Unknown Format

Taulukko 3.

3. Hyvinvointitiedon ja tehtyjen toimenpiteiden arviointi

3.1 Talous ja elinvoima

Työllisyyden hoitoon on Torniossa valtuustokaudella panostettu esimerkiksi palkkaamalla työllisyysva-roin työsuunnittelija loppuvuodesta 2014. Työvoimalasäätiössä on hankkeiden kautta lähdetty vas-taamaan nuorten työttömyyden hoitoon. Lisäksi loppuvuodesta 2016 on sovittu lähtemisestä mukaan Lapin sairaanhoitopiirin hallinnoimaan OTE -hankkeseen, jonka tavoitteena on laatia osatyökykyisten osallisuuden ja työllistämisen maakunnallinen toimintamalli eri organisaatioiden (Lapin TYP-toiminta, Lapin työllisyyskokeiluhanke, pilottikuntien aikuissosiaalityö, toiseen asteen oppilaitokset, kolmen pilottialueen järjestöalat, osuuskuntatoimijat ja Kela) välille.

Huoltosuhteen kehitystä siten, että vanhusväestön osuus väestöstä lisääntyy ja lapsiperheiden vähe-nee, kuvataan yleensä negatiiviseksi ja kunnan elinvoimaa heikentäväksi. Toisaalta eläköityvästä väes-töstä yhä suurempi osa on työeläkkeen saajia ja aiempaa korkeammin koulutettuja, jolloin myös ikään-tyneen väestön kulutus- ja palvelujenkäyttöödellytykset voidaan nähdä elinkeinoelämää piristävinä. Myöskään lapsiperheiden määrän vähentymiskehityksen ei tarvitse olla väistämätön kehityskulku ja Torniossa kunnan houkuttelevuuteen lapsiperheille onkin valtuustokaudella pyritty muun muassa kaa-voittamalla omakotitontteja lähelle palveluita, huolehtimalla leikkikentistä ja peruskorjaamalla kenttiä yleisuunnitelman mukaisesti sekä järjestämällä uimakouluja säännöllisesti.

3.2 Lapset, nuoret ja lapsiperheet

Lapsiperheiden palveluiden kehittämiseen panostettiin 2013–2016 -valtuustokaudella käynnistämällä Perheille parasta - työniloa työntekijöille kehittämistyö, jonka tavoitteena on luoda tuottavuutta ja henkilöstön työhyvinvointia tukeva verkostomainen työskentelymalli lasten, nuorten ja perheiden palveluihin. Kehittämistyöhön haettiin ja saatiin kolmivuotinen ESR -hankerahoitus syyskuusta 2015 alkaen.

Kehittämistyön painopisteenä ovat olleet ennaltaehkäisy painotteiset, verkostona toteutettavat palve-lut. Sisältöinä kehittämistyössä ovat vanhemmuuden ja parisuhteen tuki, ennaltaehkäisy ja oikea-ai-kainen tuki palveluissa, yhteistyö palvelu- ja tulosalueiden välillä sekä kolmannen sektorin kanssa. Kehittämistyö on konkretisoitunut uusina palvelukokeiluina ja olemassa olevien palveluiden kehittämi-senä niin, että edellä mainitut sisällöt ja painopisteet toteutuvat. Esimerkiksi perhetyön palvelujen kehittämisen osalta painopisteen muutos ennaltaehkäisyä painottavaan suuntaan on jo 2017 tiedoissa nähtävissä (Taulukot 4 ja 5). Lapsiperheiden tukeminen ja perhelähtöisyys näkyy Torniossa myös koh-deryhmälle suunnatussa yritys ja yhdistystoiminnassa.

Taulukko 4.

Unknown Format

Taulukko 5.

Kouluissa ja oppilaitoksissa lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseen on panostettu muun muassa uuden lain (Oppilas- ja opiskeluhoitolaki 1287/2013) mukaisella oppilashuoltotyön organisoinnilla kaikilla kouluilla ja sektorirajat ylittävää yhteistyötä kehittämällä. Kouluruokailuun, koulujen fyysisiin oloihin, vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön ja koulujen yhteisöllisyyttä lisäävään toimintaan on valtuustokaudella panostettu. Lapsille ja nuorille suunnattujen lakisääteisten koulukuraattori- ja koulupsykologipalvelujen heikko saatavuus on vaikeuttanut oppilashuoltotyötä valtuustokaudella, mutta kuraattoritulannetta on parannettu ja esimerkiksi lukiolle on valtuustokauden lopulla saatu toimiva kuraattoripalvelu. Perusopetuksesta puuttuvia psykologipalveluja on täydennetty ostopalveluilla, joilla asiakasjonot on saatu purettua.

Toisen asteen koulutuksessa on panostettu mielenterveyspalveluihin sekä järjestetty nukkumiseen ja sosiaalisten tilanteiden jännittämiseen liittyvää ryhmätoimintaa.

3.3 Työkäiset

Työttömien terveystarkastuksissa kehitettiin yhdessä Tornion työvoimalasäätiön kanssa uutta työttömän työkykykartoituksen polkua. Lain edellyttämä kartoitusjakso, jossa tehdään tarkempi selvitys työttömän terveydentilasta, elämäntilanteesta ja työllistymisen esteistä, alkoi 1.7.2015. Tämä yhteistyömalli on osoittautunut erittäin toimivaksi ja siitä on saatu hyvää palautetta niin työttömiltä kuin yhteistyökumppaneilta. Palvelun sujuvuutta hankaloitti kuitenkin lääkäriresurssien puutteellisuus.

Ikihyvä -painonhallintaryhmät 18 - 30 -vuotiaille ovat kokoontuneet koko valtuustokauden. Ryhmätoiminnan vaikuttavuus yksilötasolla vaihtelee mutta kaikkien ryhmiin osallistuvien tietoisuuden elämäntilanteen hallinnan menetelmistä voidaan arvioida parantuneen.

3.4 Ikäihmiset

Ikääntyneiden kuntalaisten hyvinvointiin panostettiin valtuustokaudella yhteistyöllä kolmannen sektorin voimavaroja tukevien ja osallisuutta vahvistavien hankkeiden ja toiminnan kanssa. 2016 syksyllä käynnistyi Maaseudun arjen palveluverkosto -hanke, jonka keskeisenä tavoitteena on tuottaa ikäihmisten toimintakykyä edistävää toimintaa yhteistyössä kolmannen sektorin, seurakunnan ja kaupungin kesken. Kansalaisopiston ja kaupungin liikuntatoimen tarjonnassa on erityistä huomiota kiinnitetty tähän kuntalaisryhmään.

Palveluissa asiakkaan valinnanvapautta on parannettu siirtymällä palveluseteliin ympärivuorokautisessa palveluasumisessa ja lisäämällä kotihoidon palvelusetelin käyttöä. Kotihoidossa otettiin käyttöön mobiilisovellus, jonka avulla on saatu lisää asiakasajoja ja laitoshoidosta siirryttiin kodinomaiseen

ympäri vuorokautiseen asumispalveluun ja tuettuun asumispalveluun (=pienkoti). Lisäksi on kehitetty palveluneuvonnan sisältöä ja parannettu neuvonnan saatavuutta. Palveluvalikossa on myös perhehoito, joskaan yhtään perhehoitajaa ei vielä saatu yrityksistä huolimatta. Omaishoidon vapaan järjestämismahdollisuuksiin on lisätty sijaishoitajamahdollisuus (kotiin). Vanhusten päiväkeskustoiminnan sisältöä on myös kehitetty. Näillä panostuksilla kotona asuvien yli 75 -vuotiaiden osuus oli 2015 Torniossa vertailukuntiin nähden suurin. Ikääntyneiden osallisuus näyttäytyi osallistumisaktiivisuutena ikääntyneiden toiminnassa.

3.5 Yhteenveto vahvuuksista hyvinvoinnin edistämisessä ja palvelujärjestelmissä

- **Elinvoimaisuus; elinkeinoelämän piristyminen ja työpaikkojen lisääntyminen**
- **Palvelukylät ja kylätoiminta;**
- **Ikärakenne on edelleen useimpiin vertailukuntiin nähden tasapainoisempi**
- **Yhteistyö kolmannen sektorin, seurakunnan ja kaupungin kesken on tiivistynyt**
- **Tiivis rajayhteistyö**
- **Lasten, nuorten ja lapsiperheiden palveluiden kehittämistyö ennaltaehkäisyä ja verkostomaista työskentelyä painottavaan suuntaan, esimerkkeinä koulunuorisotyö, neuvola-varhaiskasvatus-yhteistyö, lapsiperheiden perhetyö, monialaisen asiantuntijuuden kehittäminen perheiden tueksi**

OSA II Hyvinvointisuunnitelma kaudelle 2018–2021

4. Tornion kaupunkistrategia 2017–2021

Tornion kaupunkistrategia 2017–2021

Toiminta-ajatus / kaupungin perustehtävä

Onnellisten asukkaiden, uudistuvien palveluiden ja menestyvien yritysten vetovoimainen rajakaupunki

Visio 2027 / tavoiteltava tulevaisuuskuva

Maailman toimivin rajakaupunki

Strategiset päämäärät ja valtuustokauden tavoitteet 2017–2021

<p>1 Vetovoimainen rajakaupunki</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tornion väkiluku kasvaa 2. Investoinnit lisääntyvät, työpaikkamäärä kasvaa ja työttömyys vähenee 3. Matkailuvetovoiman vahvistaminen 4. TornioHaparandan yhteinen ydin-keskusta kasvaa ja kehittyy myönteisesti 5. Myönteinen Tornio-kuva vahvistuu (brändi) 6. Vetovoimaiset ja vaikuttavat koulutuspalvelut 7. Saavutettavuuden parantaminen 8. Toimiva maankäyttöpolitiikka 	<p>2 Toimivat ja uudistuvat palvelut</p> <ol style="list-style-type: none"> 9. Sähköinen asiointi ja itsepalvelut lisääntyvät 10. Asiakaslähtöinen palvelukulttuuri vahvistuu 11. Julkisten palveluiden tuottavuus, tehokkuus ja vaikuttavuus paranevat 12. Vaihtoehtoiset palveluiden tuottamistavat yhteistyössä yritysten ja kolmannen sektorin kanssa 13. Kuntarajat ylittävä yhteistyö ja verkostojen hyödyntäminen sekä kehittäminen palveluiden järjestämisessä ja tuottamisessa 14. Maakunta- ja soterakenneuudistuksen sekä muiden hallinnon uudistusten edellyttämien toimenpiteiden toteutus 	<p>3 Onnellinen ja osallistuva torniolainen</p> <ol style="list-style-type: none"> 15. Kuntalaisten hyvinvointi paranee ja vastuu sekä aktiivisuus omassa hyvinvoinnissa kasvavat 16. Terveellinen, turvallinen ja viihtyisä asuin- ja elinympäristö tukee ja vahvistaa kuntalaisten hyvinvointia 17. Kuntalaisten yhteisöllisyys ja me-henki vahvistuvat 18. Kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet kotikaupunkinsa asioihin paranevat 	<p>4 Toimiva kaupunki-konserni</p> <ol style="list-style-type: none"> 19. Talouden tasapainottaminen 20. Omistajaohjauksen vahvistaminen 21. Strateginen henkilöstöjohtaminen 22. Johtamisjärjestelmän kehittäminen
---	--	---	--

Toimintaperiaatteet / näin toimimme

Tornion kaupunki toimii kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Jatkuva uudistuminen / asiakaslähtöisyys / avoimuus / turvallisuus

4.1 Keskeiset strategiset painopisteet hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisessä

4.1.1 Toimivat ja uudistuvat palvelut

- Sähköinen asiointi ja itsepalvelut lisääntyvät
- Vaihtoehtoiset palveluiden tuottamistavat yhteistyössä yritysten ja kolmannen sektorin kanssa.
- Kuntarajat ylittävä yhteistyö ja verkostojen hyödyntäminen sekä kehittäminen palveluiden järjestämisessä ja tuottamisessa

4.1.2 Onnellinen ja osallistuva Torniolainen

- Kuntalaisten hyvinvointi paranee ja vastuu sekä aktiivisuus omassa hyvinvoinnissa kasvavat
- Terveellinen, turvallinen ja viihtyisä asuin- ja elinympäristö tukee ja vahvistaa kuntalaisten hyvinvointia
- Kuntalaisten yhteisöllisyys ja me-henki vahvistuvat
- Kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet kotikaupunkinsa asioihin paranevat

5. Hyvinvoinnin keskeiset painopisteet ja kehittämiskohteet

Keskeiset painopisteet ja kehittämiskohteet nousevat kuntastrategiasta ja hyvinvointikertomuksesta sekä valtakunnallisista turvallisuussuosituksista. Painopisteiksi on lisäksi nostettu yhteisesti seurattavaksi sovittuja asioita, jotka on Torniossa koettu erityisen tärkeiksi. Indikaattoritietoa on saatu mm. sähköisestä hyvinvointikertomuksesta ja järjestötreffeiltä, joka järjestettiin 8.10.2018. Hyvinvointisuunnitelman 2017–2021 painopisteet ja kehittämiskohteet on avattu TA-tavoitteiksi, TA-toimenpiteiksi erillisellä liitetaulukolla (liite 1), jonka pohjalta laaditaan vuosittainen hyvinvointikertomus. Hyvinvointikertomuksen pohjalta päivitetään ja täsmennetään liitteelle vuosittaisia tavoitteita ja toimenpiteitä.

5.1 Turvallinen ja viihtyisä asuin- ja elinympäristö

- Kuntalaisten esteettömän ja turvallisen lähiliikkumisen mahdollistaminen
- Nuorten syrjäytymisen ennaltaehkäisy

5.2 Kuntalaisten osallisuus terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä vahvistuu

- Osallisuuden kehittäminen ja vahvistaminen
- Kuntalaisten aktivointi omaehtoiseen hyvinvoinnin edistämiseen
- Vertaisryhmätoiminnan kehittäminen
- Vaikuttamistoimielinten; Ikäihmisten neuvoston, nuorten neuvoston, vammaisneuvoston rooli terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä vahvistuu
- Järjestö- ja yhdistystoimijoiden rooli yhteistyökumppaneina selkeytyy

5.3 Sairauksien ja tapaturmien ennaltaehkäisy

- Lasten- ja nuorten mielenterveysongelmien ennaltaehkäisy
- Sydän- ja verisuonitautien ennaltaehkäisy
- Päihdelähtöisten sairauksien ja tapaturmien vähentäminen
- Ikäihmisten kaatumis- ja putoamistapaturmien ennaltaehkäisy

5.4 Liikunnallisen elämäntavan vahvistuminen perheiden arjessa ja liikkumisedellytysten tukeminen

- Liikuntaverkoston luominen
- Lasten ja nuorten liikkumisen lisääminen
- Työikäisten työmatka- ja vapaa-ajan liikkumisen aktivointi